

Betænkning afgivet af Udenrigsudvalget den [24. december 2010]

1. udkast

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande

[af Jeppe Kofod (S), Kirsten Brosbøl (S), Mette Gjerskov (S), Mogens Jensen (S), Mogens Lykketoft (S) og Julie Rademacher (S)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 8. december 2009 og var til 1. behandling den 2. februar 2010. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udenrigsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Høring

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet sendt forslaget i høring. Udvalget har modtaget høringssvar fra:

DI
Folkekirkens Nødhjælp
Håndværksrådet
Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU)
Landbrug og Fødevarer
LO
Mellemfolkeligt Samvirke (MS)
Dansk Røde Kors

6 af de indkomne høringssvar er optrykt som bilag 2.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 1 spørgsmål til udviklingsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (partinavn) indstiller forslaget til [*vedtagelse/forkastelse*].

Et *mindretal* i udvalget (partinavne) indstiller forslaget til [*vedtagelse/forkastelse*].

Socialdemokraternes medlemmer af udvalget mener, at der, ikke mindst set i lyset af fiaskoen ved COP-15 mødet og den fortsatte økonomiske krise, er et øget behov for oprettelsen af en fond til støtte af klimainvesteringer, via tilvejebringelsen af nye og additionelle midler.

Socialdemokraternes medlemmer af udvalget finder, at de eksisterende rammer for klimainvesteringer i udviklingslande, herunder Ordningen for Blandede Kreditter og Business-to-Business Programmer, er utilstrækkelige. Vi lever i en tid med finansiel krise og udsigt til dramatiske klimaforandringer. Der kan konstateres et øget behov for løsninger på klimaproblemerne, samtidig med at de markedsbaserede lånemuligheder er blevet begrænsede. Det skaber et presserende behov for at forbedre mulighederne for klimainvesteringer i udviklingslandene.

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Michael Aastrup Jensen (V) Ellen Trane Nørby (V) Peter Juel Jensen (V)
Karsten Lauritzen (V) Malou Aamund (V) nfm. Søren Espersen (DF) Tina Petersen (DF)
Helle Sjelle (KF) Marion Pedersen (V) fmd. Jeppe Kofod (S) Mogens Lykketoft (S)
Mette Gjerskov (S) Kirsten Brosbøl (S) Steen Gade (SF) Anne Baastrup (SF)
Jørgen Poulsen (RV) Frank Aaen (EL)

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende B 75

Bilagsnr.	Titel
1	Godkendt tidsplan
2	Hørings svar på forslaget
3	1. udkast til betækning over forslaget

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 75

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om ministeren vil kommentere høringssvarene fra udvalgets høring af forslaget, til udviklingsministeren, og ministerens svar herpå

Høringssvar over beslutningsforslaget

Høringssvarene fra DI, Folkekirken Nødhjælp, Håndværksrådet, Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU), LO og Mellemlfolkeligt Samvirke er optrykt efter ønske fra S.

Høringssvar fra DI:

Høring af forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande

Udenrigsudvalget har den 4. marts 2010 sendt forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande i høring.

DI har følgende bemærkninger til høringen:

DI støtter forslaget om oprettelse af en fond, der kan investere i klima- og miljøprojekter i udviklingslandene i samarbejde med danske virksomheder forudsat, at fonden drives på markedslignende vilkår og er selvfinansierende på sigt. Danske virksomheder har stærke kompetencer indenfor energi- og miljøteknologi, der kan bidrage til at nedbringe den globale CO₂ udledning og forbedre miljøet. Alligevel har der indtil nu været begrænset dansk deltagelse i de projekter, der er blevet gennemført under de fleksible mekanismer Joint Implementation (JI) og Clean Development Mechanism (CDM). Mangel på finansieringsinstrumenter tilpasset klimaprojekters specielle karakteristika og risikoprofil er en blandt flere grunde til dette.

Blandt de eksisterende danske finansieringsinstrumenter er der nogle, der kan benyttes til klima- og miljøprojekter i dag. Disse instrumenter er dog ikke befordrende for udnyttelse af dansk teknologi i klimaprojekter, fordi de er behæftet med en eller flere af følgende barrierer:

- Der kræves en dansk medinvestor i projektet
- Der skal investeres i de allerfattigste lande
- Budgettet udnyttes allerede fuldt ud
- Instrumentet er ikke målrettet til klima- og miljøprojekter, og tager derfor ikke højde for disse projekters særlige risikoprofil

DI finder derfor, at der er behov for en særlig fond til klima- og miljøinvesteringer i udviklingslande. DI har følgende anbefalinger til fonden:

Projekttyper

En fond til klima- og miljøinvesteringer i udviklingslande bør kunne investere i projekter, der falder indenfor tre kategorier, nemlig reduktion af CO₂ udledning, miljøforbedringer og tilpasning til klimaforandringer. Fonden bør kunne investere både i nye anlæg og i forbedringer af eksisterende anlæg, der falder indenfor en af de tre kategorier.

Fonden bør som udgangspunkt prioritere direkte investeringer i klima- og miljøprojekter, men en mindre del af fondens egenkapital kan investeres i øvrige fonde med særlige kompetencer.

Finansiering

En fond til klima- og miljøinvesteringer i udviklingslande bør være selvfinansierende på sigt. Det er derfor vigtigt, at fonden drives på markedslignende vilkår, at den designes så det sikres, at der er tilstrækkelig efterspørgsel efter dens ydelser.

Fonden vil kræve et indskud af startkapital, der bør finansieres af de tilbageværende midler i Investeringsfonden for Østlande (IØ Fonden). IØ Fonden har tilbagebetalt mere end sit oprindelige kapitalindskud til staten på baggrund af den indtjening, der er skabt gennem fondens investeringer sammen med danske virksomheder. Det vil derfor være naturligt, at en del af den resterende egenkapital benyttes til at etablere en ny fond, der kan investere i klima- og miljøprojekter sammen med danske virksomheder. Der bør etableres en udlovningspolitik for fonden for investeringer i klima- og miljøprojekter, således at staten får et procentuelt afkast af det årlige overskud.

Fokuslande

En fond til klima- og miljøinvesteringer i udviklingslande bør kunne investere i alle udviklings- og vækstlande, det vil sige lande med BNP per capita op til USD 11.905 (2010). Det vil sikre tilstrækkelig efterspørgsel efter fondens ydelser samt at fonden kan fokusere på de lande, der i disse år oplever den største stigning i CO2 udledning og miljøproblemer.

Administration

En fond til klima- og miljøinvesteringer i udviklingslande bør administreres af Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU). IFU har gennem egne aktiviteter samt IFV og IØ Fondenes aktiviteter erfaring med investeringer i udviklingslande og vækstlande i samarbejde med danske virksomheder. IFU har desuden den nødvendige viden om de lande, der investeres i og fonden værdsættes af de danske virksomheder som en professionel partner.

Dog bør en fond til klima- og miljøinvesteringer ikke høre under Danida, da det vil skabe en interessekonflikt i forhold til fondens målsætninger og Danidas geografiske fokus. En fond til investeringer i klima og miljøprojekter bør entydigt fokusere på at forbedre det globale miljø ved bl.a. at reducere CO2 udledning. Den største stigning i CO2 udledning finder sted i vækstlande, som Indien, Brasilien og Kina, mens de fattigste udviklingslande, som Danida fokuserer på, har meget ringe CO2 udledning. En fond til investeringer i klima- og miljøprojekter bør derfor administreres af IFU, men høre under et andet ministerium i lighed med IFV Fonden.

Samarbejde med danske virksomheder

Danske virksomheder har stærke kompetencer indenfor energi- og miljøteknologi, der bør udnyttes til at forbedre det globale miljø. For at udnytte disse kompetencer mest optimalt, anbefaler DI, at fonden kan investere i projekter sammen med danske virksomheder på en sådan måde, at den danske virksomheds bidrag til projektet ikke nødvendigvis består af investeringskapital, men kan udmåles på anden vis.

En fond til investeringer i klimaprojekter i udviklingslande som beskrevet ovenfor forventes at blive mødt med massiv interesse fra de danske virksomheder. DI ser derfor frem til at følge det videre forløb.

Med venlig hilsen

Marie Gad

Konsulent

Høringsvar fra Folkekirkens Nødhjælp:

B 75 Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande

Teknologisamarbejde er et af hovedtemaerne i de pågående klimaforhandlinger indenfor UNFCCC og en nødvendig komponent i en fremtidig global klimastrategi. Teknologi er nødvendig både for at skabe muligheder for tilpasning til eksisterende klimaforandringer og for at sikre, at udslippene af drivhusgasser mindskes og dermed, at den globale temperatur ikke stiger mere end 2 grader.

Socialdemokraternes forslag om en fond til klimainvesteringer er interessant og kommer på et godt tidspunkt. Der er i høj grad brug for penge til investeringer i klimarelateret teknologi i ulandene. Ifølge UNFCCC vil udgifterne for spredning af teknologier til ulandene blive 176-464 milliarder USD per år, og dertil kommer også massive investeringer i udvikling af nye teknologier.

For de fattigste ulande er behovet for teknologier enormt. Klimaforandringerne medfører for eksempel tørke, og landmændene har nu brug for overrislingssystemer og tørkeresistent såsæd. Meget teknologi findes allerede, men produkterne skal nå ud til de områder, hvor der er brug for dem. Som eksempel har Folkekirkens Nødhjælp støttet overrislingssystemer, som drives med vindmøller og solceller i Malawi. På den måde sikrer teknologi, at menneskene ikke bliver drevet på flugt på grund af tørke og efterfølgende sult.

For ulandene er nye og klimavenlige teknologier også nøglen til udvikling. De rige lande har allerede haft så store udslip af CO₂ og andre drivhusgasser, at samme type af industrialisering i ulandene vil føre til store temperaturstigninger. Hvis ulandene skal have mulighed for at udvikles og have økonomisk vækst, så skal de få adgang til teknologier, som gør dette muligt, uden at de globale udslip øges.

Da det nugældende danske budget for klimaprojekter i ulande er meget lille (300 millioner i år, hvor Folkekirkens Nødhjælps beregninger viser et behov på 6-12 milliarder per år), er Socialdemokraternes forslag meget velkomment. Der er dog nogle pointer, vi mener, er vigtige at tage med:

- Midlerne skal være nye og additionale, som det er beskrevet i både Bali Action Plan og Copenhagen Accord. Dette vil betyde, at de ikke skal tages fra den nuværende klimapulje, og at de ikke skal medregnes i den danske udviklingsbistand og dermed indgå i den danske DAC opgørelse.
- En investeringsfond under IFU vil betyde lån til klimarelateret udvikling. Det er vigtigt at notere, at dette derfor ikke kan tælle som en del af en dansk klimakompensation til ulandene. Danmark har et historisk ansvar på grund af sine historiske udslip. En kompensation for dette kan ikke gives som lån.
- Fondens midler skal målrettes investeringer i de fattigste lande. Det er disse lande, der har svært ved at tiltrække private investeringer, og det er derfor ekstra vigtigt at støtte initiativer der.
- Midler fra fonden skal bruges til både tilpasning (adaptation) og reduktion af CO₂ udslip (mitigation).

Folkekirkens Nødhjælp foreslår, at midlerne til en investeringsfond under IFU mobiliseres gennem bidrag fra finansloven og eventuelle andre danske investorer som for eksempel de store pensionskasser.

Med venlig hilsen

Mattias Söderberg

Klima koordinator i Folkekirkens Nødhjælp

Høringssvar fra Håndværksrådet

Kære Morten.

Håndværksrådet har følgende bemærkninger til forslaget, som vi støtter på visse betingelser:

- Det er oplagt at udnytte et velafprøvet og effektivt instrument som IFU til at nå de mål Danmark har sat sig på klimaområdet.
- En særlig klimafond vil løse problemet med at klimaprojekter ofte ikke er lige så rentable som traditionelle projekter. Men det skal indskærpes overfor IFU, at fonden så også skal tage større risiko i forhold til indtjeningen, f.eks. i forhold til afprøvning af nye teknologiers kommercielle bæredygtighed, da man ellers på ny vil se et A og et B hold, nu blot indenfor klimateknologier. Hvis IFU skal have videre rammer skal de også bruges til at nå det overordnede mål og ikke blot fastlåse bistanden til de teknologier, der allerede har vist sig kommercielt bæredygtige.
- Klimateknologier, som ikke er kommercielt bæredygtige i Danmark og andre lande i tempererede klimazoner, men som er det i subtropiske og tropiske, bliver ikke udviklet, hvis ikke de får lettet adgangen til fjerne markeder. Det gælder først og fremmest små og mellemstore virksomheder. Derfor skal IFU i forbindelse med etableringen af en klimafond gøre en særlig indsats for at facilitere SMV, så de får lige så gode muligheder for at udnytte fonden som deres store kolleger.

Med venlig hilsen

Jens Kvorning

Afdelingschef/Head of Department

Høringssvar fra Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU:)

Udenrigsudvalget har ved e-mail af 4. marts 2010 bedt om IFU/IØ's bemærkninger til forslag til folketingsbeslutning B75 om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande.

Et væsentligt udgangspunkt for kommentarer til forslaget må være, om der skønnes at være et behov for øgede klimainvesteringer i udviklingslandene. Drøftelserne på COP15 topmødet i København bekræftede dette behov, og det fremgik tillige, at en væsentlig del af de øgede kapitaloverførsler måtte ske i form af private midler. Senest har IMF bekræftet behovet med et forslag om en "grøn fond" på 100 mia. dollars om året.

En investeringsfond, der formidler investeringer på kommercielle vilkår til udviklingslande, kan over en periode bidrage med betydelige private klimainvesteringer til gavn for både udviklingslande og danske virksomheder, samtidig med at investeringsafkastet gør fonden selvfinansierende. Foruden fondens egne investeringer vil partnerskabet med andre investorer og virksomheder medføre en multiplikationseffekt, som i IFU's tilfælde har mere end tidoblet IFU's investeringer.

En særlig klimafond i IFU kan være et godt supplement til opfyldelse af IFU's målsætninger, idet IFU's muligheder for at foretage væsentlige klimainvesteringer under de nuværende regler er begrænset dels af en lav indkomstgrænse for lande, hvori IFU kan investere, og dels af krav om en dansk investeringspartner, der kan være svær at finde.

Det vil derfor være af afgørende betydning for en ny klimafond, at den ikke får pålagt disse restriktioner, og at den nye fond får mulighed for også at investere i udviklingslande med et højere BNP/capita end IFU's eksisterende indkomstgrænse, da potentielle klimaprojekter ikke kan forventes i større omfang at skulle findes i de fattigste udviklingslande. Endvidere bør kravet om dansk partner gives en bredere fortolkning, f.eks. at der foreligger "danske interesser". Det kan indebære, at den danske partner ikke behøver at binde kapital i projektet men kan deltage på anden vis, f.eks. med know-how, service o. lign.

Klimafonden bør kunne investere i de udviklingslande, hvor der er størst behov for klimaprojekter, og såfremt det er muligt, bør fonden investere i projekter, der kan udløse CO₂ kreditter til salg til danske virksomheder, men fonden bør ikke være bundet heraf.

IFU tilbyder især aktiekapital eller aktiekapitalignende penge, hvilket er en finansieringsform, der ikke er dækket af eksisterende ordninger, men hyppigt efterspurgt af virksomheder. Der skønnes at være et tilsvarende finansieringsbehov på klimaområdet.

Fordelene ved at oprette en særlig klimafond administreret af IFU skønnes at være:

- En særlig klimafond sætter mere fokus på klima og giver mulighed for at prioritere klimaprojekter
- Anvendelse af ”IFU modellen” betyder, at der ikke er behov for løbende at tilføre nye midler til fonden, da fonden efter et stykke tid forventes at være selvfinansierende. Eksempelvis har IØ-fonden tilbagebetalt 2,1 mia. kr. til staten i forhold til et startindskud på ca. 1,9 mia. kr., og IØ har fortsat en egenkapital på 1,2 mia. kr.
- En særlig klimafond giver danske virksomheder adgang til en finansiel samarbejdspartner, der kan styrke deres rolle på de internationale markeder
- IFU har stor erfaring med projektudvikling og har et stort netværk af rådgivere og regionalkontorer i også for klimaet væsentlige lande. IFU vil derfor hurtigt og effektivt kunne varetage administrationen af klimafonden, hvis det besluttet at oprette en fond. IFU har i forvejen 20 års erfaring som forvalter af IØ-fonden, herunder også MIØ-faciliteten. Der vedlægges som bilag en kort beskrivelse af IFU’s og IØ/MIØ’s aktiviteter.
- IFU har et udbygget netværk til den danske ressourcebase på energiområdet m.v. og dermed adgang til faglige danske kompetencer på området.

Der vil være behov for at give klimafonden en startkapital. Størrelsen heraf og finansieringskilde er et politisk spørgsmål, som IFU ikke finder at kunne udtale sig om.

Med venlig hilsen

Finn Jønck

Direktør

Høringssvar fra LO:

Høring af B75 Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande

LO har modtaget forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fond til klimainvesteringer i udviklingslande under Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene. Der skal indskydes en startkapital på 300-400 mio. kr. i fonden og det foreslås, at forslaget finansieres af midler frigjort ved udlodning af Investeringsfonden for Østlandene.

For at klimaprojekterne ikke skal konkurrere med de øvrige projekter i IFU-regi, der er målrettet de fattigste lande, er det vigtigt at fonden oprettes som en selvstændig fond med egne retningslinjer i lighed med Investeringsfonden for Østlandene, der administreres af IFU.

LO hilser forslaget velkomment og ser det som et effektivt middel til både at afhjælpe klimaproblemer og til at skabe vækst og beskæftigelse i udviklingslandene.

LO er endvidere positivt indstillet over for udsigten til, at en sådan ordning også vil kunne bidrage til øget aktivitet hos danske virksomheder og dermed bidrage til beskæftigelsen i den danske industri - ikke kun inden for vedvarende energi.

Den store styrke i forslaget ligger netop i, at det både adresserer de globale klimaproblemer og kan skabe arbejdspladser både i udviklingslandene og i Danmark.

At fonden administreres af IFU vil sikre, at de bæredygtighedskriterier, IFU opererer efter, også vil være gældende her og hensyn til arbejdsmiljø og arbejdstager-retigheder vil således indgå i kriterierne for udvælgelse af projekter, hvilket vi naturligvis er tilfredse med.

Med venlig hilsen

Marie-Louise Knuppert

Høringssvar fra Mellempfolkeligt Samvirke (MS):

Hermed høringssvar fra Mellempfolkeligt Samvirke omkring forslag af oprettelse af fond til klimainvesteringer i udviklingslandene (B75).

Mellempfolkeligt Samvirke ser positivt på lovforslag B75 og har følgende kommentarer:

- 1) Det er en forudsætning at finansieringen af fonden udelukkende kommer af nye og additionelle midler, som ikke tages fra u-landsbistanden eller klimapuljen.

Nye og additionelle midler bør for Danmarks vedkommende defineres sådan, at klimafinansieringen skal være nye og additionelle ift. det eksisterende niveau for u-landsbistand på 0,82 procent af BNP. Såfremt finansieringen af B75 kommer fra u-landsbistanden eller klimapuljen er det i praksis en overførsel af midler fra verdens fattigste til mellemindkomstlande samt danske erhvervs- og forskningsinteresser. Såfremt der ifm. behandlingen af forslaget indgås kompromis på dette punkt, vil Mellempfolkeligt Samvirke ikke længere kunne støtte lovforslaget.

- 2) De investerede midler kan ikke betragtes som en del af den kompensation som forurenende lande skal betale til udviklingslande og skal ikke tælles med i opgørelsen over hvad Danmark giver i u-landsbistand.

Lovforslag B75 lever ikke op til de formelle krav om klimakompensation, som bl.a. lægger vægt på forudsigelighed, stabilitet og direkte bidrag - ikke lån. Dette er ikke tilfældet i lovforslaget, som dels investeres som lån og ydermere har fokus på danske virksomheder. Midlerne til B75 skal derfor ikke tælles som u-landsbistand, ej heller som klimakompensation. Det er afgørende for Mellempfolkeligt Samvirke, at Danmark lever op til sine internationale forpligtigelser om kompensation til de lande og befolkningsgrupper, som rammes hårdest af klimaforandringer, og det forudsætter gennemsigthed i forhold til forskellige danske tiltag.

- 3) Det bør være et krav, at IFUs investeringer fremmer energi- og klimaløsninger som kommer de fattigste til gode.

Verdens fattigste forhindres i at udvikle sig blandt andet på grund af ringe adgang til energi. Alle offentlige investeringer i udviklingslande bør derfor inkludere krav og forpligtigelser om fattigdomsorientering - også selvom midlerne ikke tages fra u-landsbistanden. IFUs investeringer skal ydermere fokusere på bæredygtige og klimarigtige løsninger, som er relevante og brugbare for fattige lande og befolkningsgrupper. Det bør derfor være en ambition at skabe synergieffekter, som ikke kun fremmer klimahensyn - men også udvikling og fattigdomsbekæmpelse.

- 4) Der skal ikke investeres i industriel produktion af biobrændstof, uanset hvilken generation af biobrændstoffer der er tale om.

I forbindelse med EU's direktiv om vedvarende energi og lov om bæredygtige biobrændstoffer, kan der forudses en stor vækst i efterspørgslen efter biobrændstoffer som ses som en ny, klimarigtig energikilde. Ligeledes er der i andre lande tilsvarende tiltag som kan forventes at øge efterspørgslen på biobrændstof. Mellempfolkeligt Samvirke ser med stor bekymring på den industrielle produktion af biobrændstoffer – både fødevarergrøder (1. generation) og affald (2. generation) idet produktionen har klare negative konsekvenser for fødevarerikkerheden for verdens fattigste. Det bør derfor være et krav at IFUs investeringer ikke anvendes til at fremme biobrændselsproduktion i stor skala. Fokus bør i stedet være på biobrændstofsproduktion i mindre skala i udviklingslande, der produce-

res og bruges lokalt og hvor berørte og direkte involverede lokalsamfund er blevet hørt forudgående og drager fordel af biobrændselsproduktionen.

Mvh,

Kirsten

Kirsten Hjørnholm Sørensen

Policy Officer